

Nederlandse
Transplantatie
Stichting

Effecten van de nieuwe donorwet

Rik van Leiden
15 november 2023

VERBINDEN VOOR LEVEN

Inleiding

- Wet op de orgaandonatie
- Nieuwe donorwet
- Toestemming voor donatie
- Cijfers donatiegesprekken

Wet op de orgaandonatie

Wet op de orgaandonatie - 1998

Wettelijke verplichting voor artsen in ziekenhuis tot raadplegen Donorregister bij medisch geschikte orgaan- en/of weefseldonoren

Volledig beslissysteem - Donorregister:

- 'Ja, ik wil donor zijn'
- 'Nee, ik wil geen donor zijn'
- 'Mijn nabestaanden beslissen'
- 'Een specifiek persoon beslist'

Geen registratie

Andere wilsverklaring

Alleen schriftelijk

- Moet in ieder geval *gedagtekend* en *ondertekend* zijn

Masterplan orgaandonatie - 2008

- 1. invoeren actief donorregistratiesysteem (ADR)
- 2. kwaliteitsverbeteringen in ziekenhuizen
- 3. publieksvoorlichting
- 4. stimuleren orgaandonatie bij leven

Evaluatie - 2014:

Toename orgaantransplantaties postmortale donoren: 11%

Donaties bij leven: 70% toename

Aantal registraties Donorregister – 2018

Totaal aantal registraties: 6.6 miljoen ($\geq$ 12 jaar)

Keuze:

- 'ja' registratie: 3,8 miljoen
- 'nee' registratie: 2,1 miljoen
- beslissing nabestaanden/specifiek persoon: 750.000

Ongeveer 7 miljoen mensen NIET geregistreerd

Nieuwe donorwet

Wetsvoorstel nieuwe donorwet – (ADR)

Nipte meerderheid voor wetsvoorstel Pia Dijkstra
in zowel Tweede (2016) als Eerste Kamer (2018)

Motie Nooren – Kwaliteitsstandaard Donatie

- Ontwikkelen Kwaliteitsstandaard Donatie:
  - Rol arts en nabestaanden
  - Hoe om te gaan met uitkomst Donorregister
- Zoveel mogelijk recht doen aan wil patiënt
  - De registratie in Donorregister is leidend
- Registratie wordt **altijd** met naasten besproken
- Als volgens nabestaanden de registratie niet overeenkomt met wens van patiënt, wordt in dialoog met hen nagegaan of dat aannemelijk is

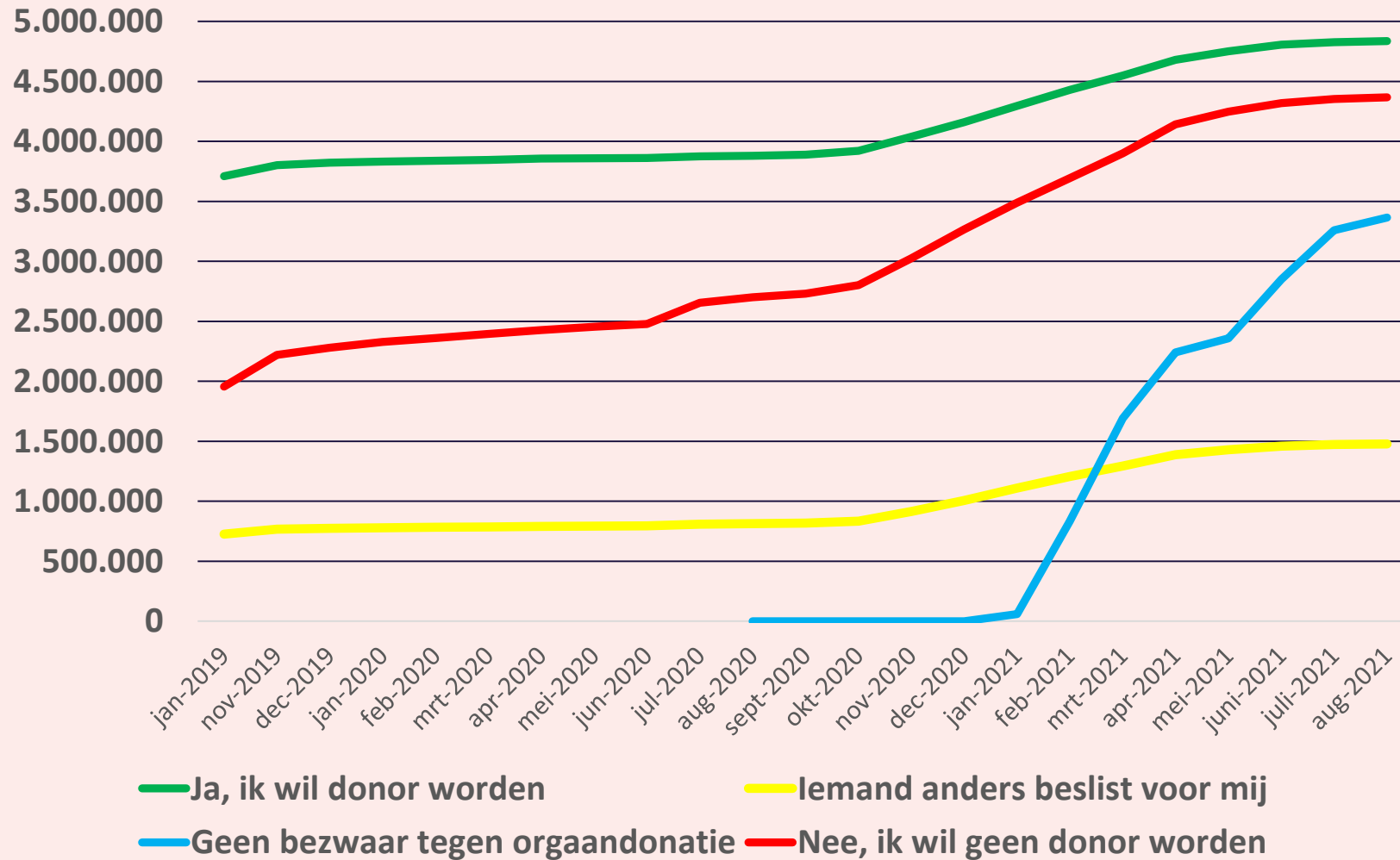
Belangrijkste veranderingen

- ‘Geen bezwaar’ registratie
  - *Geen bezwaar* = Toestemming voor donatie
  - Wettelijk géén verschil met ‘*ja*’ registratie
  - Ook naasten (buiten 1e/2e gr. familie) mogen geïnformeerd worden
- Mogelijkheid **nabestaanden** bij ‘*ja*’ registratie of ‘*geen bezwaar*’: aannemelijk maken dat registratie niet overeenkomt met wens patiënt
- Mogelijkheid tot donatie bij wilsonbekwamen

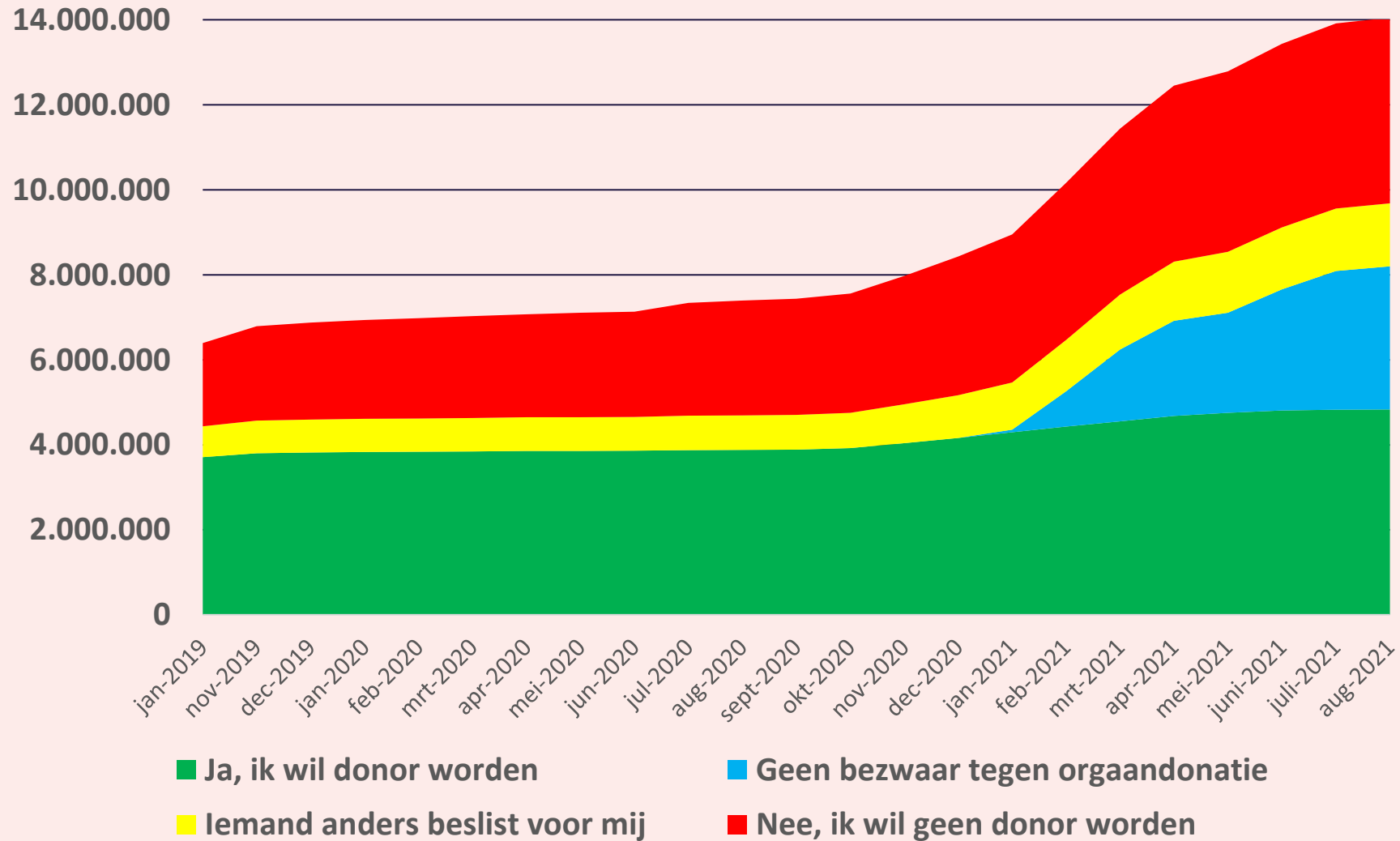
Implementatie nieuwe donorwet- juli 2020

- 1 juli 2020
- 1 september 2020 aanschrijving
  - 1^e brief verzoek tot registratie
  - 2^e brief herinnering tot registratie
  - 3^e brief bevestiging 'geen bezwaar' registratie
- Aanschrijving gereed juli 2021

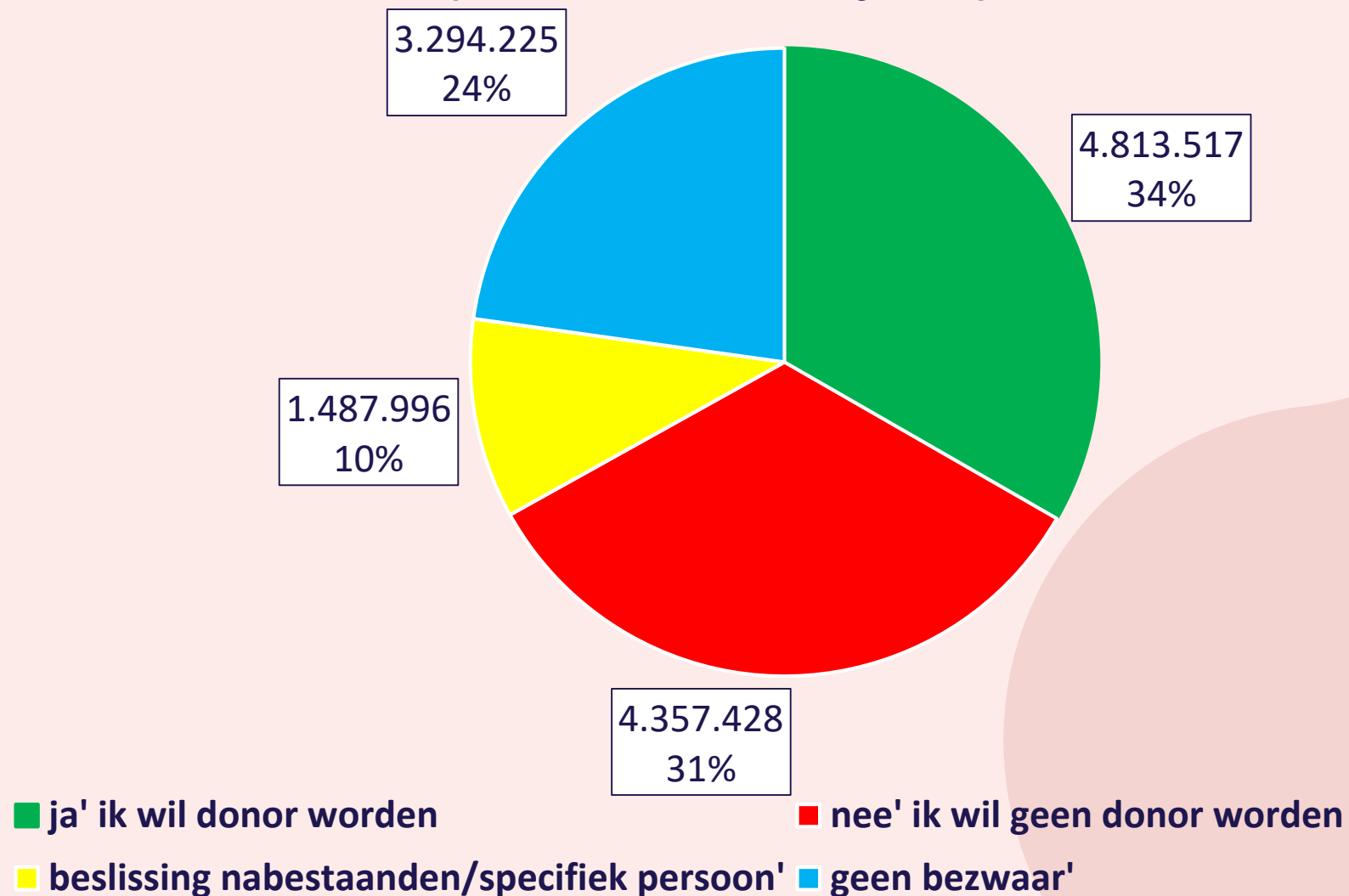
Totaal aantal registraties in Donorregister per 1^e van de maand

Cumulatief aantal registraties Donorregister 1e dag van de maand

Aantal registraties Donorregister op 1 april 2023 (totaal n=14 miljoen)

Toestemming voor donatie

Kwaliteitsstandaard Donatie

Algemeen uitgangspunt voor de omgang met de naasten

Het uitgangspunt van deze kwaliteitsstandaard is om zo veel mogelijk recht te doen aan de wil van de patiënt. Daarbij is de registratie van de patiënt in het Donorregister in principe leidend. De functionaris die het gesprek met de naasten voert, spant zich in om de geregistreeerde wens van de patiënt doorgang te laten vinden. Hij bespreekt de registratie altijd met de naasten. Er is ruimte en tijd voor hen om hierop te reageren. Als volgens de nabestaanden de registratie niet overeenkomt met de feitelijke wens van de patiënt, gaat de functionaris in dialoog met hen na of dat aannemelijk is. Daarbij probeert de functionaris zo veel mogelijk om met de nabestaanden tot overeenstemming te komen.

Nabestaanden versus naasten (1)

Belangrijk: Naasten of nabestaanden?

Naasten

Mensen die een (grote) rol spelen in het leven van de patiënt. Dit kan een vriend of mantelzorgers zijn.

Met inbegrip van nabestaanden.

Nabestaanden

t/m 2e graad.

-> Echtgenoot/partner, levensgezel of geregistreerd partnerschap. LET OP: er is **geen samenwooneis** meer.

-> Bloedverwanten zoals kinderen, ouders en broers/zussen

-> Aanverwanten zoals schoonouders, zwagers en schoonzussen

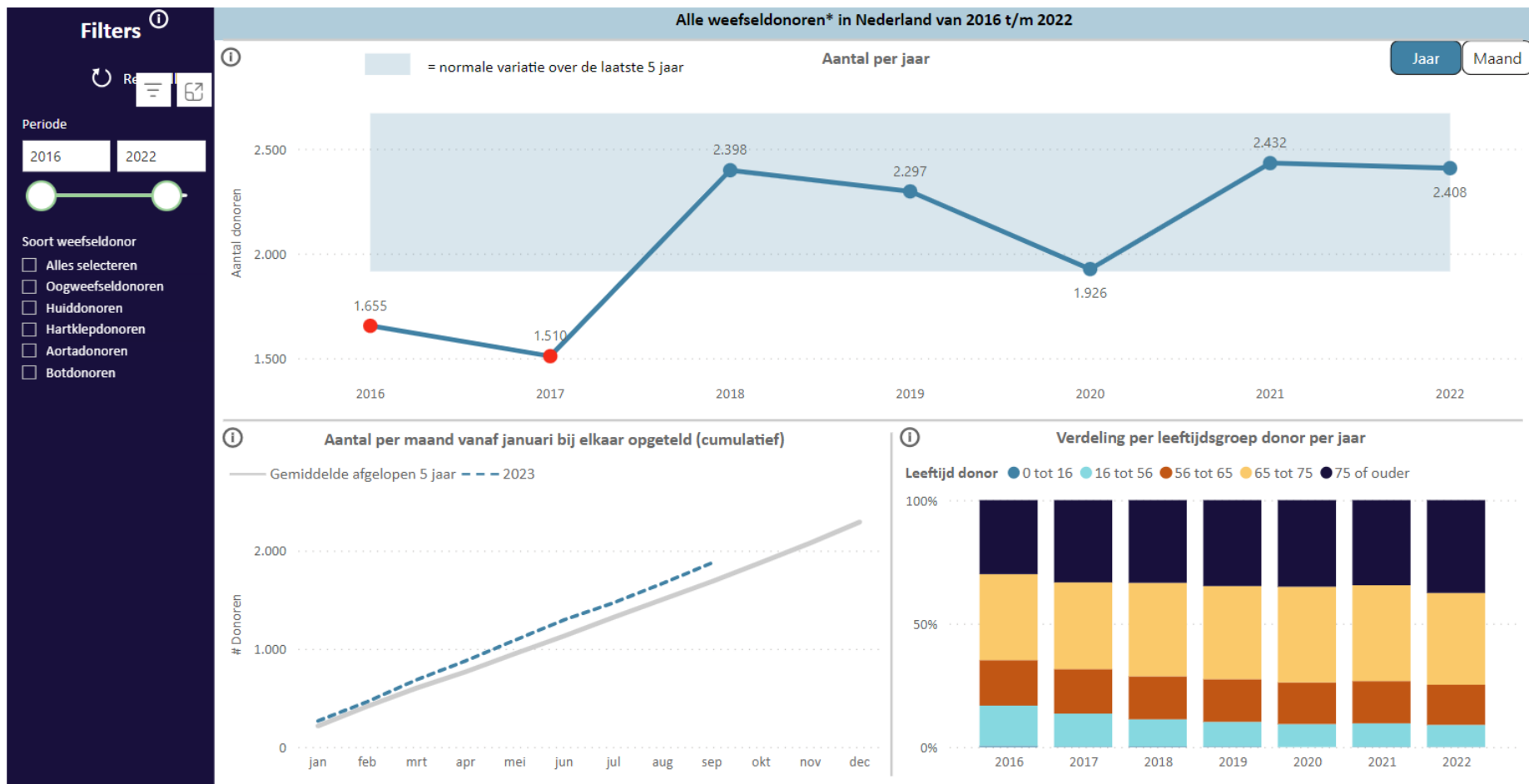

Nabestaanden versus naasten (2)

Toestemming o.b.v. 'ja' of 'geen bezwaar' registratie:

- **Nabestaanden** mogen 'aannemelijk maken'
- **Naasten** alleen informeren over registratie/donatie (geen beslissingsbevoegdheid)

Aantal weefseldonoren in NL 2016-2022

* Deze pagina bevat weefseldonoren waarbij er daadwerkelijk 1 of meer weefsels zijn uitgenomen.

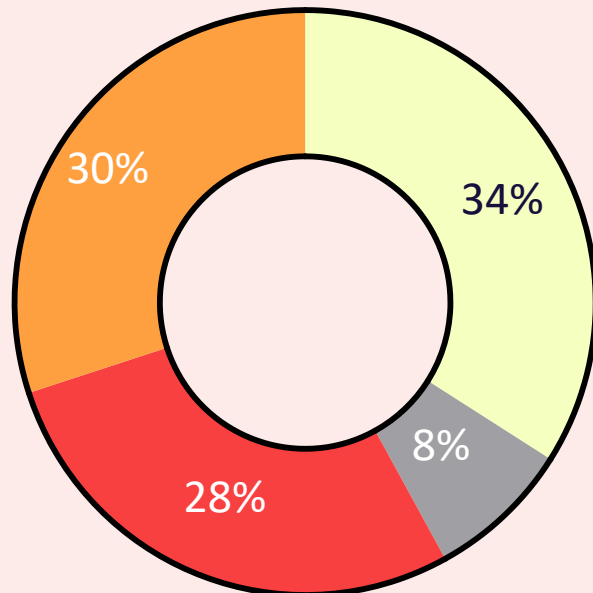
NTS Laatst bijgewerkt: 17-10-2023

Publieksonderzoek 'Geen bezwaar' registratie in opdracht VWS

1. Online steekproef onder 28151 mensen, waarvan 7626 respondenten
  - Hiervan 1050 met 'Geen bezwaar' registratie
2. Vragenlijst afgenomen bij deze 1050 mensen

Uitkomsten o.a.:

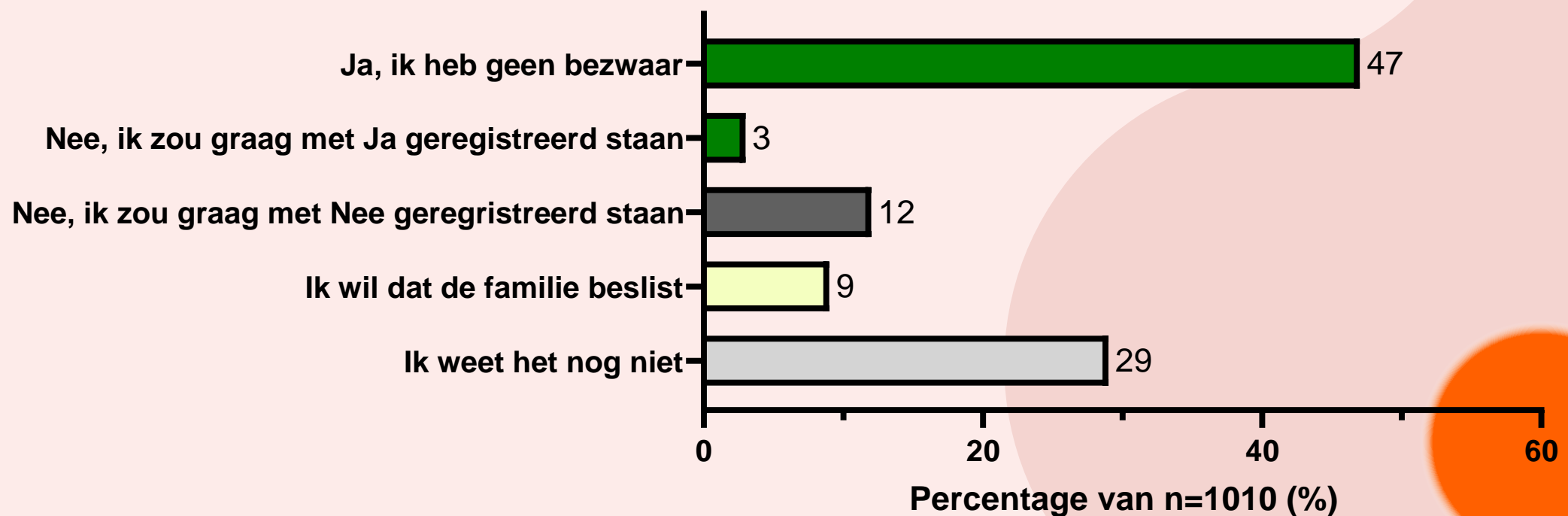
- 89% wist voor het onderzoek dat geen keuze vastleggen leidt tot 'geen bezwaar' registratie
- Waarom sta je met 'Geen bezwaar' in het Donorregister?

- Bewuste keuze voor donatie
- Twijfelaars
- Ontwijkers
- Niet bewust gekozen, maar geen bezwaar wel passend

Publieksonderzoek 'Geen bezwaar' registratie in opdracht VWS

Vraag onderzoeksdeelnemers na verkrijgen meer informatie:
'Geen bezwaar' registratie passend?

Evaluatie geen bezwaarsysteem

Sanne van Oosterhout (IQ healthcare Radboudumc):

Artsen **worstelen met de 'geen bezwaar'-registratie.**

Die voelt niet hetzelfde als een 'ja',

terwijl het in beide gevallen een toestemming is voor orgaan- en weefseldonatie.

Vier routes voor gespreksvoering

- Toestemmingsroute
- Veronderstelde toestemmingsroute
- Consensusroute
- Familie-toestemmingsroute

Handvat voor artsen

Artsen kunnen bij een 'geen bezwaar'-registratie zeggen:

Volgens de nieuwe donorwet is uw dierbare donor.

*Er staat een toestemming in het Donorregister
op basis van 'geen bezwaar'.*

Dat wil ik graag met u bespreken.

DONOR

*Vraag het
gewoon!*

9 t/m 15
oktober

Week van het

Donorgesprek

